

Continuous Carrying

שבועות תש"פ

פסוקים

וְהִשְׂאֵנוּ אֶת בְּרַבְתּוֹ מוֹעֲדֶיךָ, לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם, לְשִׂמְחָה וּלְשִׂשׂוֹן, כְּאִשֶּׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ. קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְתַן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ, שִׁבְעֵנוּ מְטוֹבָה, וְשִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ, וְטַהַר לִבֵּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת.

בוצינא דאורייתא שבועות

והשיאנו ה' אלקינו - מלשון משא והנה ענין זה של 'בכתף יסאו', ענין המשא לכשנעייין ונחבונן בו נמצא דבר נפלא ועמוק, והוא, שכל נושא משא גם לאחר שהוריד ופרק עולו מעל צווארו, עדיין הוא ממשיך להרגיש את המשא שנשא, כי כובד המשא מותיר בו את רישומו, ואף כשהמשא עצמו כבר אינו קיים, ובטל ועבר מן העולם, בכל זאת עדיין יכול להיות רישומו ניכר.

והיינו שבניי מבקשים מהשי"ת בתפילה זו, שאותם האורות הגדולים והגבוהים שזכו לקבל במשך היו"ט,

ימשיכו להאיר להם בימות החול גם אחר שכבר יצא היו"ט, ואפשר להוסיף בזה, דכמו אותו נושא משא כבר שגם כשמורידו מכתפו, עדיין הוא ממשיך להרגיש את כובדו, כמו כן אנו מבקשים 'והשיאנו ה' אלקינו' שנהרגיש את המשא הזה של האורות ושל הקבלות הטובות גם אחר יו"ט, כמאן דטעיין אכתפיה, שישאר לנו רושם היו"ט גם לאחר זמן.

דהנה אחו"ל ביום חתונתו זה מתן תורה, דהיינו שחג הק' הזה הוא בבחי' נשואין, שזו המדרגה העילאית ביותר שהגיעו אליה העם הנבחר במתן תורה. ומצינו שבחי' זו של נשואין ישנה ג"כ בש"ק כדאיחא במדרש (ב"ר יא, ט) אמרה שבת לפני הקב"ה לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג א"ל הקב"ה כנסת ישראל יח' בן זוגי, ומרומז בל' כנסת ישראל שא"א להשיג בחי' נשואין ביחיד, דאפילו במדרגותיו

חג השבועות • לעסוק בדברי תורה

חז"ל הקדושים המשילו את יום מתן תורה לחתונה, ודרשו (תענית כו:) את הפסוק (שיר השירים ג, יא) "ביום חתונתו - זה מתן תורה", ולא לחינם הושוה שני

דברים אלוסי, ורמז יש בזה, דהנה בשמחת נישואין ובסעודת החתונה מתלבשים רוב המשתתפים הקרובים בבגדי שבת וחג מהודרים, עד שלפעמים אין ניכר מי הוא החתן עצמו, שהרי אין בינו לבין אחרים ולא כלום מאחר שכולם לבושים בבגדי שיראין, אולם למחרת יום החתונה ניכר החתן במה שכולם פשטו את בגדי השבת ורק הוא נשאר לבוש כך במשך כל שבעת ימי

המשתה, והלימוד בזה, כי בחג השבועות מתעורר כל אחד להתחזק בלימוד התורה, אבל הבחירה נתונה ביד האדם אם יבוא לחתונה בתור 'חתן' או 'מחותן' או שמא כמו 'אורח' בעלמא, כי "החתן" האמיתי עם התורה הוא האיש שמקבל על עצמו קבלה טובה להגות בתורה בכל ימות השנה, וגם למחר הוא עומד ותפוס בתורה, ומחזיק את ההתעוררות בלבו לבל תתפוגג ותתבטל.

ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, שבשעה שקיבלו בני ישראל את התורה נעשה קשר נישואין בין ישראל לנותן התורה כביכול, ומהאי טעמא מנהג ישראל תורה ללוות את החתן והכלה בנרות אבוקה זכר ללפידים שהיו במתן תורה, והחתן יוצא לקראת כלה דומיא דקוב"ה שכביכול יצא לקראת ישראל, כפי שפירש רש"י מאי דכתיב (שמות יט, יז) "ויוצא משה את העם לקראת האלקים - מגיד שהשכינה יצאה לקראתם כחתן היוצא לקראת כלה" וכן כל עניני החופה מרמזין למה שנעשה בקבלת התורה (אגב אורחא, המנהג שהחתן משבר כוס בהיותו תחת חופה (ראה ברמ"א י"ד אבהע"ז סימן סה סעיף ג), ולפי פשוטו מבואר הטעם ב'בית יוסף' (שם) בשם ה'כלבו', שהוא משום זכר לחורבן ביהמ"ק, והמהרש"ל כתב ב"ם של שלמה' (כתובות פ"א סימן יז) ששבירת הכוס היא זכר לשבירת הלוחות, ומרמזים לחתן שהרי בשבירת הלוחות נגרמה שכחת התורה לישראל (עייובין נד.), וזאת מרמזים לחתן וכלה בשבירת הכוס, בטרם ילכו לבנות בית נאמן בישראל - זכרו כלל גדול בכדי לשמר את השלום בבית, פעמים שעל האדם לשכוח מה עשו לו וכדו', ויעשה עצמו כמי שאינו זוכר מאומה, ובזה ירבה ויגדל השלום באהלים).

6

תיא

ובשכר זה תתמלא בקשתו "והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך", כפירושו של ה'תפארת שלמה' (עניני שמיני עצרת ועוד) "והשיאנו" מלשון נישואין, כלומר שהוא מתקשר בקשר של קיימא עם

היום טוב, דכשם שעיקר הנישואין אינו כדי לסעוד לבו בסעודת הנישואין ושבעת ימי המשתה אלא המטרה והתכלית היא כדי להעמיד דורות, כך גם מקבל האיש על עצמו להיטיב מעשיו

מכאן ואילך, ובעת כזאת הוא מקבל על עצמו 'קבלה טובה', ובשכר זה יזכה לפירוש אחר שהסבירו צדיקים בכונת "והשיאנו", שהיא מלשון הטענת משא של השפעות טובות ואורות, כי אם יקשר את עצמו עם היו"ט יזכה שישאר אצל האור לנצח.

כמה שמות יש לו לחג הביכורים ואחד מהם הוא שמו "שבועות", ואיתא ב'טור ברקת' (סימן תצד ס"ק א) שמשמעו מלשון שבועה, והם ב' שבועות שנשבעים ביום הגדול והקדוש הזה: א. שהקב"ה נשבע לישראל שלא ימיר ולא יחליף אותם באומה אחרת. ב. מה שבני

7

במתן תורה אמר השי"ת לנביא ואחסם תהיו לי ממלכת כהנים, העיקר הוא שיהיו "לי" מיוחדים לו ית', כמו בקידושי אשה עיקר הקידושין הוא "לי", כמבואר בגמ' קדושין (ה): דכלא זה הוי ידים שאין מוכיחות כלל, ולא מהני, כן כל מתן תורה שאו נתקדשה נקטת ישראל, כדכ' וארשתיך לי, שנעשה בניי כאשר המתקדשת לבעלה, העיקר הוא ה"לי", לזכור שריבים להיות מיוחדים לו ית', איתא (עי' עירובין נד.) האי עלמא כזי היולא דמיא, ופירשו המפ' כי כמו בהילולא חס שוכחים ה"לי" אין כאן כלום, כן כל תכלית האי עלמא הוא לצוא לדי ה"לי", אצל יש כאן נקודה כי ריבים לידע כי האי עלמא הוא צי היולא היינו כי כל מטרת החיים הוא לצוא לדי אירוסין ונישואין כביכול עם השי"ת, כדכ' וארשתיך לי, כמתן תורה ה' האירוסין והנישואין של כלל ישראל, והאי עלמא הוא צי היולא, וריבים לזכור העיקר והנקודה היינו הדיקות בהשי"ת, ה"לי".

וארשתיך לי, כמתן תורה ה' האירוסין והנישואין של כלל ישראל, והאי עלמא הוא צי היולא, וריבים לזכור העיקר והנקודה היינו הדיקות בהשי"ת, ה"לי".

ואולי זה הפי' שהקדימו נעשה לנשמת, כי זה הוראה כי כל עשיית המצוות הוא לשמוע בקול דברו, שאין התכלית רק העשי' בלבד, רק העשי' הוא לשמוע בקול דברו, קול הוא בפנימיות של הדיבור, להיות דבוק בהשי"ת.

מתנת וקרבתו לפני ה' סיני חיים

בענין חג השבועות מקשים העולם הערה נפלאה דמה יש לנו היום מעצם יום מתן תורה, הלא לא נשאר ממנו כלום לדורות אחרי משמשת רבינו שבר את הלוחות, וכל התורה הנמצאת בידינו עתה היא התנונה למשה רבינו בינים הכפורים על ידי לוחות שניות. ואם כן למה מדגישים לקרוא לחג השבועות בשם זמן מתן תורתנו. וכבר עמד על זה במכתב מאליהו (ח"ב דף 29-30 ע"ש היטב). ואנחנו נרחיב דבריו על ידי שנחקור מחדש מהו עצומו של יום חג השבועות.

דהנה מציאה מצאתי בספר דעת תבונות (באמצע סיי קנייה. דף ק"ע ממחזורת הרח"צ ר"ח פרידלנדר זצ"ל) כי שתי מתנות נתן קב"ה לישראל, האחת כח העבודה לשמור כל מצותיו ושנית כח במעשיהם שיוכלו לעשות תקונים גדולים בבריאה, ושזהו כל ענין הפרש שבין המצווה ועושה למי שאינו מצווה ועושה כי רק האדם המצווה יש כח בידו המסור לו ממנו יתברך שיתקן במעשיו התקונים המצטרפים בבריאה. וממשיך שם בזה"ל: ותראי כי זה מה שעשה האדון ב"ה לישראל בהר סיני שהנה לא נתן להם שם התורה כולה במעמד ההוא, אבל היתה הכנה כוללת לכל עבודת המצוות כי אז השלים להם תחילה כל העיטורים והמעלות הראויים לאדם העשוי לעבוד את יוצרו. שבתחילה נשפל מעלתו להיות עלול ליצה"ר כמו שבארנו ואז נמשל כבהמות נדמה, ובבואם אל הר סיני נתן להם האדון ב"ה כל היקר הגמיע להם להשתלם במציאותם להיות להם כח לחיות משרתים אותו ואז קרבם אליו באהבה שהוא ענין (הגדה של פסח) "וקרבנו לפני ה' סיני" והדביקם אליו באהבתו. ואז נתן להם תחילה הכח לשמור כל מצותיו ושמעשיהם בעבודתו יעשו הפרי הטוב המצטרך לתיקון הבריאה והוא מה שכתוב "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". ומשם והלאה נשאר ישראל מובדלים מן העמים ומעוטרים בכח עליון לשמור כל המצוות לתקן בהם כל הבריאה כולה וכמו שבארנו עכ"ל.

הרי דבריו ברור מללו כי ביום מתן תורה לא קבלו המצוות אבל נעשינו מצוים. יום הייבר מצוה"י של כל ישראל אשר בו יצאנו מבחינת אינו מצווה לבחינת מצווה. ואף על פי שעוד לא קבלו המצוות אבל קבלו כל הכלים הנצרכים לעבודה זו, דהיינו הכח לעשות המעשים והקדושה להיות משפיעים בכל הבריאה על ידי מעשינו, וכל מה שגדול המצווה ועושה על האינו מצווה היתה מתנת ה' לישראל

היוצא מכל דבריו עד כאן, הוא, כי עצומו של יום מתן תורתנו של חג השבועות והשנוי שנעשה אז בעצם מצבם של כלל ישראל לא היה כל כך הקבלה של "הכמת התורה" ואף לא קבלה למעשה של כל "מצות התורה", אלא שקבלו אז כל הכלים הנצרכים ללימוד וקיום התורה דהיינו ענין ה"יוקרבתו לפני ה' סיני" של מעמד קבלת התורה אשר אז הגיעו לאמונה בכל מלה של תורה. וגם כך יאמינו לעולם, וכן השגת היראה בעת ההיא. בעבור תהיה יראתו על פניכם; וגם זכו לכחות נפלאים של קדושה לקיום המצוות ולחיות משפיעים על ידם בכל הבריאה. אשר קדשנו במצוותינו. וכל אלו הדברים נרשנו בתוך לבם כאשר פסקה זוהמתן לדורות עד שבכחות אלו נגשים אל תורה ומצות גם היום. וזהו היום טוב שלנו אשר בו נעשינו מציאות חדשה של מצווין ועושים. אבל כל זה הגיע אלינו רק אחר ההכנה שעשינו בעצמינו כפי כוחותינו או בשלשת ימי הגבלה על ידי תפילה והתאמצות. וטהר לבנו לעבדך באמת, ולזה יש לנו לכוון עבודתנו להכין את עצמינו גם היום.

וראיתי בדעת תורה (פי מצורע, מאמר מוכנים לעוה"ב וכו') שמבאר הגה"צ ר' ירוחם זצ"ל שם את דברי הספרי כי אצל כל בן ישראל יש "ענין אלוקיי" אשר

רצונו הטבעי הוא לעשות מצות ולהיטיב כרצון קונו וזהו הכונה קבועה בלבו וממילא אפילו בלא כונה אפשר ליכות במצוה וכאילו כל אדם מישראל כשנאבד ממנו סלע ויודע שלא ימצאהו מיד היה אומר מה טוב היה לו אם ימצא איזה עני את זאת המנה ויוכל לפרנס עצמו ויחיה בכי טוב... ודייק בזה כי עמוק הוא.

ולפי דבריו הנ"ל ענין אלוקי הזה הוא שקרבנו לפני ה' סיני ופסקה זוהמתן, ונתקדשו לא רק במעלת מצווין ועושים ובכח לפעול בבריאה אלא גם ברצון טבעי חזק להתקרב אל ה' בכל עת. והוא מסוד של ישראל שעמדו בהר סיני פסקה זוהמתן.

ובזה נתבאר עוד ביתר עומק דבר תמוה שהיה קשה על פי דרך ה' הנ"ל כי אחרי שמבאר שם כי כל תיקון ואור גדול שהאיר פעם שוב מאיך בשוב אותה תקופה הוסיף שם, כי על כן בפסח נצטוינו כ"כ מצות זכר ליציאת מצרים כדי שתחודש בנו על ידי המצות תולדת אותו תיקון, ומוסיף שם ועל דרך זה חג השבועות למתן תורה. וצריך ביאור כי אדרבה אין שום מצוה זכר למעמד הר סיני ובמה נמשך התיקון והאור עלינו בחג השבועות. אולם על פי כל הנ"ל מבואר היטב כי כל המצוות ונוסח הברכות ונוסח התפילות הכל טוב והולך סביב לזמן מתן תורתנו - משעה שמתחילין לקדש "אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו" עד המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים, וגם לרבות כל המצות שמברכין עליהם בלשון נוכח ונסתר "אשר קדשנו במצותיו" וכל התפלות שמתפללים אתה בחרתנו מכל העמים.. וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתיך, הכל ממש הוא זכר למעמד הר סיני. וכשיודעים זאת ומכוונים כן בשוב תקופת הזמן ההוא הרי בודאי יאיר עלינו אור מעין האור הראשון ותחודש תולדת התיקון ההוא במי שקבלו!

וכמו שאמר מרן ביטוה"ע זי"ע כפי
והשיאנו, שהוא מל' משיאין משואות, שאורו ואשו
של היר"ט ילהט בנו בכל ימי החול ובכל הימים
החשוכים, שבכל המצבים בדנה ושקעתא יאיר בנו
האור של ה' אלקיך ונרגיש שה' הוא אלקיך.

14
ג' יבוא

באר החיים

18
התוס' על דברי חז"ל (שבת פח.) "ויתצבו בתחתית ההר - אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם, אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם". והקשו בתוס' (ד"ה כפה) מדוע הוצרכו לכוף עליהם לקבל את התורה, והרי כבר הקדימו ואמרו כאחד 'נעשה ונשמע' מרצון. ותמצא "שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאתה נשמתן". ולכאורה צריך ביאור, א"כ לא יעשו לא אש ולא יצטרכו לבוא לידי כפיית הר. אלא, כי אי אפשר לתת תורה ישראל אם לא יבעירו קודם לכן * את רתיחת הדם וה'ברען, וממילא הוכרחו להבעיר אש גדולה בפני עם ישראל (ואם יבהלו יכפו עליהם את ההר).²

19
והדברים פשוטים וברורים, כי בודאי אינה דומה עבודת ה' בהתלהבות לעבודה הנעשית בקרירות ובעצלתיים הבאה עם עצבות ומרה שחורה. מאמר נורא הביא ה'בית אהרן' (שבועות, קיא: ד"ה מפני) בשם הרה"ק רבי אשר מסטולין זי"ע [שאלמלא יצא מפה קדשו לא היינו יכולים לאומרו] לפרש מאי דכתיב (דברים ד, כד) "כי ה' אלקיך אש אוכלת הוא", שכביכול המזון של הקב"ה הוא האש וההתלהבות של בשר ודם בעבודת ה'. לפי זה מוסיף ה'בית אהרן' לפרש הכתוב בפרשת יתרו על מעמד הר סיני (שמות יט, יח) "מפני אשר ירד עליו ה' באש", שירידתו והתגלותו של הקב"ה על הר סיני היתה מתוך אש ההתלהבות של כלל ישראל.³

20
וכתב בספר 'קדושת לוי' (פרשת משפטים ד"ה ומראה) על הפסוק (שמות כד, יז) "ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר", שהרוצה לדעת אם הקב"ה מתענג על עבודתו אזי סימן לדבר אם לבו בוער

כאש ומתלהב תמיד בעבודתו ית', ובוה מפרש לישנא דקרא "ומראה כבוד ה'" - הסימן אם רואה כבוד ה' שהוא מתענג מעבודתו "כאש אוכלת" - אם לבו בוער בשלהבת אש קודש.

21
ונקרים לזכר עיקר ענין יהדות מה הוא, כי יהדות אינו רק "דת" של איקורים וחיונים של מצוות מעשיות, יהדות הוא מצב החיים של התקשרות עם הש"י בכל עת וזבל שעה, יהדות הוא שבני ישראל הם עם ה', עם הנצחר, שיש להם קשר תמידי עם הצורח כל עולמים, הגאון הרב משה פיינשטיין זי"ע סיפר שאצו זי"ע הי' לו חבר, רב צרופי, עשה עמו צרות כי מי שיסתלק לעולם האמת קודם יבוא ויגיד לחזירו סדר הדברים למעלה, ואחר שנקמלק חזירו הרשו לו לזבל לעלמא הדין ולספר לאצו זי"ע מה קורה למעלה, ואנו יודעים כי שם הוא עולם האמת ודינם על כל דבר קטן וגדול, ואין ויחור למעלה על כלום, ואמר הלה לאצו זי"ע כי צקור מרע עבר עליו הדין כזי טוב, וכן בעניני עשה טוב, אזל עיקר הדין למעלה הוא על "רממנא לזבל בעי", וזה דבר קשה מאוד. הדברים נוראים, יכולין לעשות הכל כדבעי, מצוות מעשיות ולהיות שמור מכל דבר רע, הן דאורייתא הן דרבנן, הן דברים שאסרו חכמי הדורות,

וליהו נזר במצוות דאורייתא ורבנן, ועדין חסר, כי חסר הפנימיות, חסר הרממנא, חסר הש"י'ת צהמעשים, כי זה הוא עיקר היהדות, ההתקשרות לצורח כל עולמים, למיות עם הש"י'ת.

22
שבועות הוא מעמד הר סיני צהוה, כאשר גילה לנו השל"ה הק' כי כל שנה חוזר הקצ"ה ומגלה המעמד הר סיני כשצא חג השבועות, ומה הי' מעמד הנצחר הזה, הלוחות לא קיבלו ישראל אז עד לאחר מ' יום, עיקר מתן תורה הי' "ואציא אתכם אל", עיקר מתן תורה היתה הקבלת עול מלכות שמים, להיות מקושר להקצ"ה, צמתן תורה וכו צניי שהקצ"ה ייחד שמו יתברך עליהם, וקיבלו על עצמם אלוקותו, זה הוא המצב של מתן תורה.

הבית הלוי נדרשומיו הקשה האין המחייבו בני ישראל עצמם צוה שאמרו נעשה ונשמע, הא הרמז"ם (פ"ח מהל' מכירה הלט"ו) פוסק דכמו לאין מכירה והתחייבות נדבר שלא צא לעולם, דחסר הגמירת דעת לקנין, כמו"כ נדבר שאין לו קצנה לא חל ההתחייבות, וא"כ מקשה הדין הא אזל כשאמרו צניי נעשה ונשמע הי' דבר שאין לו קצנה ואין חל ההתחייבות, ואולי י"ל כי הרי צוה"ק קראו למצות צנס עיטין, שהמצות הם עצום, וכלי הרמז"ם סוף הל' תמורה, וכבר קראם דוד המלך "אנשי עמתי", והיינו כי כל

התורה הוא ענה א"ך לזבל לידי אנכי ה' אלקיך, לקבל אלוקותו ית' ולהיות דבוק צהש"י'ת, לקיים ולדבקה צו, כמו שפי' הנועם

15
שכו
הנה יש חיוב מו התורה לזכור מעמד הר סיני [והוא אחד מהשש זכירות' שצריך לזכור תמיד], ובגדר מצוה זו כתב הרמב"ן בפרשת ואתחנן על הפסוק (דברים ד, ט) "רק השמר לך ושמור נפשך מאד, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך וגו', והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב - וצויה במצות עשה, שנודיע בו לכל זרענו מדור לדור כל מה שהיה שם בראיה ובשמיעה", היינו שיש חיוב לזכור את קול השופר וההר עשו, ומה שזכו לראות את הנשמע, וכן שאר כל המאורעות שהתרחשו בהר סיני. ויתירה על כך כתב רבינו בחיי שם, "שאם ישכח ויסיר ענין המעמד הנכבד והנפלא ההוא מלבו, יבוא לכפור בעיקר, וזה אבדן הגוף והנפש".

16
ונפסק כן להלכה בטור (או"ח סימן מז סעיף ו) "ועוד יש ברכה אחרת על התורה: ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, ברוך אתה ה' נתן התורה. ויכוון בברכתו על מעמד הר סיני, אשר בחר

בנו מכל האומות העולם וקרבנו לפני הר סיני, והשמיענו דבריו מתוך האש, ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו, שהיה משתעשע בה בכל יום", הרי שמזכיר בהזכרת מעמד הר סיני שהשמיענו קוב"ה את הדברים מתוך האש, משמע שנוקט להלכה, שזה מעיקר הדברים שצריך בשר ודם לזכור ממעמד הר סיני. וצריך ביאור, מדוע חשוב וראוי כ"כ לזכור פרטים אלו, והלא מצד הסברא נראה שעיקר העיקרים הוא עצם מתן תורה גופא ותו לא, ובודאי חיוב מצות זכירה זו אומרת דרשני.

17
והסבירו צדיקים הראשונים, דהכוונה היא לזכור את אש ההתלהבות שהיתה במתן תורה, ככתוב (שמות יט, יח) "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש וגו' ויחדר כל ההר מאד", כי הדבר הראשון הוא לעקור את ההתיישנות ולהלהיב את הלב בלימוד התורה וקיום המצוות, לקיים כל דברי התורה באהבה ובשמחה, ורק באופן כזה צריך האדם לעבוד את בוראו באמת ובתמים כשכל כולו בוער כלפידים מעומק לבו ולא רק מן השפה ולחוץ.²

ביסוד זה מתרצים נמי מה שהקשו

העמידה באמונה ומניעת החמדה - מכח טהרת הלב

26

ויש להאיר בזה דבר נוסף, כי ענין הַדְּבָר "אנכי ד' אלקיך", הרי הוא ענין של אמונה - אמונת הלב, ולכאורה לא שייך בזה ציווי, וכבר עמדו בזה, ויש להאריך טובא בזה, וגם ענין "לא תחמוד" אף הוא ענין קשה ההבנה לצוות בזה, וכאשר עמד בזה הראב"ע (בשמות פרשת יתרו פרק כ, יד) עיין שם.

* ולהאמור ענין האמונה הוא דבר פשוט - מושכל ראשון, והמעכב בזה אינו אלא אטימות הלב, רצונות הלב הם מחיצה בפני מבט האמת של שכל האדם ונחמתו, עבודת האדם לזיכוך הלב - לטהרת הלב, היא קיום הציווי של אנכי ד' אלקיך, וכן הוא גם לענין החמדה, כאשר האדם יחשב עם שכלו ובעומק מוחו ישלול את החמדה, אבל כל זה לא יועיל לו למעשה, שהרי הלב חומד - "עקוב הלב מכל ואנש הוא מי ידענו" (ירמיה יז ט), המחסום בפני החמדה, בפני הלא תחמוד, הוא טהרת הלב - ונקיונו, ואז אין מקום לחמדה כלל, ואם כן הלא דלא תחמוד, אינו שלא לחמוד, אלא להעמיד הלב בצורה כזאת שתימנע ממנו החמדה, ועיין היטב בכל זה.

* ונמצא אם כן, שגדר ענין אנכי ד' אלקיך הוא להוריד השכינה שלמעלה אל תוך לבנו למטה, ולא תחמוד ענינו לרומם את הלמטה שבאדם אל הלמעלה, וזו היא כל יסודה של תורה לחבר העליונים עם התחתונים, ואין אופן חיבור זה, פגישת הלמעלה והלמטה באמצע, אלא הענין בזה הוא כדאמרן רוממות

התחתונים עד העליונים, והורדת העליונים לתוך תוכם של התחתונים, נמצא הַדְּבָר הראשון וְהַדְּבָר האחרון מבריחים כל התורה כולה מן הקצה אל הקצה.

* כאשר נעשים בזה הדברים כראוי, כל התורה מקבלת חותם של לב, וכל התורה כולה על ציוויה חוקיה ופיקודיה מוברחים הם הלמעלה עם הלמטה, ודו"ק בזה טובא.

עשרת הדברות פותחות ב"אנכי ד' אלקיך וגו'" (שמות כ, ב, דברים ה, ו), הנה כל המשך הדברות החקוקות בלוחות, הם מענינים מעשיים, דברים הטעונים או הנעשים על ידי מעשה, אבל דְּבָר זה "אנכי ד' אלקיך" הוא דברים שבלב - אמונה. והענין בזה, כי כל מעשים שנצטוינו עליהם בתורה, אף שענינם מעשה ממש, מכל מקום יסוד כל המצוות מהלב הם נובעות, מעשה עשייתם זקוק לשיתוף גמור של שלימות הלב, שהמעשה יהיה תואם עם הלב, וכבר אמרו חז"ל "רחמנא ליבא בעי" (סנהדרין דף קו:).

והנה גם הַדְּבָר האחרון בעשרת הדברות אף הוא מענין הלב, והוא "לא תחמוד" (שמות כ, יד), ונמצא דהמצוה הפותחת את עשרת הדברות יסודה העמדת הלב, והמצוה החותמת את עשרת הדברות אף בנויה כל כולה על קביעות הלב, ובפשוטו פתיחתם של עשרת הדברות וחתימתם של עשרת הדברות באו לקבוע את ענינם של כל עשרת הדברות, ואת מהותם, שהיא רחמנא ליבא בעי.

24

מדידת מצוות האדם במידה של קביעות הלב בהם

אבל יש בזה עוד, דהנה הַדְּבָר "אנכי ד' אלקיך", הוא מחלק השייך לבין אדם למקום, וְהַדְּבָר לא תחמוד הוא מחלק הבין אדם לחבירו, וגילתה תורה ששני חלקי התורה הבין אדם למקום והבין אדם לחבירו, ענינם יסודם ומהותם הוא לב, המעשים אינם אלא גילויים על פנימיותו של האדם, ועל עומק טהרת נפשו, המעשים הגדולים ביותר הן בין אדם למקום והן בין אדם לחבירו אין נמדדים אלא באמות מדה של קביעות הלב בזה.

והחיידוש היותר גדול בזה הוא בענין הבין אדם לחבירו, שבשלמא בין אדם למקום פשוט שאין הקב"ה זקוק למעשי האדם, וכל ענין הציוויים לאדם לעשות מעשים כלפי הקב"ה ענינם תיקון האדם וזיכוכו, וזה אינו אלא עם "הלב", מעשים חיצונים אין להם ערך כלפי השם יתברך, אבל בין אדם לחבירו שפיר סלקא דעתך דהעיקר בזה הוא קבלת ההטבה שמקבל חבירו, ואי הפגיעה בחבירו, ומה ענין יש לחבירו בפנימיותו של חבירו, ולא נעדר כלום מקבלתו גם אם אינה באה אלא מחיצוניותו של האדם, וגילתה תורה שאינו כן, אלא רצון השם יתברך בהתייחסות האדם לחבירו אינה חיצונית גרידא, אלא צריכה היא שתבא מתוך פנימיות הלב, ומן הנראה, שמעשה הטבה היותר גדולה כאשר נעדר ממנה שיתוף הלב, יש בזה העדר בגוף מעשה ההטבה, והמעשה נמצא חסר, ודו"ק בזה כי קצרת.

טיהור הלב בעבודת ד' על ידי שיפור יחסיו לחבירו

25

ונראה בזה יותר, שענין קביעות הלב בתהלוכות האדם עם חבירו הוא המכשיר את הלב מזככו ומזקקו, וכשהלב מזוכך או נפתח בו פיתחא, להתייחס איתו אל מעשי האדם אל הקב"ה, וביאור הדברים, שהפעולה שעושה האדם עם חבירו היא מוחשית, כי היחס שלו עם חבירו הוא מוחשי, מה שאין כן יחס האדם אל השם יתברך, אשר חסרים אנו במוחש בזה, וקביעת טהרת האדם במוחש היא היותו מוחלט על טהרת לבו, ועם לב טהור ורק עם לב טהור, נוצרת האפשרות לעבוד את ד' ליראה ולאהבה אותו יתברך שמו, ודו"ק בזה.

LOGIC OF THE HEART, LOGIC OF THE MIND

R. Aaron Solovetchick

27

It is not too difficult to understand how the Voice of Sinai is to be employed in the instruction of our children. What does the Fire of Sinai represent and how are we to use it? A verse from the Prophet Malachi — as it is interpreted by our Sages — will, I think, offer the basis for the answer: "For the priest's lips should keep knowledge and they should seek Torah at his mouth; for he is a malach Hashem Tzevakos, a messenger of the Lord of Hosts"

(Malachi 2:7). Whereupon the Talmud adds: "Said Rebbe Yochanan: 'What is the meaning of this verse? It means that if the rav or teacher is like a malach Hashem Tzevakos, a messenger of the Lord of Hosts, they should seek Torah at his mouth; but if he is not, they should not seek Torah at his mouth'" (Moed Katan 17a). For teachers to be able to transmit the Fire of Sinai to their students, they must bear a similarity to a malach Hashem Tzevakos, a messenger of the Lord of Hosts. This demands at least three prerequisites on the part of the teacher or parent: 1) consistency, 2) a sense of Divine mission, and 3) an abundance of love.

Firstly, whatever children are taught by parents and teachers, the messengers of the Almighty, leaves an imprint upon their hearts and minds. Consequently, in the effectuation of the right character formation of the children, consistency in behavior on the part of parent and teacher is the most potent factor. If children striving to find a harmonious correspondence between the words and actions of their parents and teachers perceive this consistency, they will call upon the sublime image of the "messengers of the Lord" that they carry with them in their souls, and they will make use of it in

In the *Shma* (the portion dealing with acceptance of the Yoke of Heaven, beginning with this word), the Torah tells us to teach our children diligently. But the Torah does not stop there; it is not enough that we teach with diligence; it is not enough that we transmit the Voice of Sinai. We must also consistently present to the child the full pattern of Torah living that is to accompany those words. The child must see us practice the Torah's *mitzvos* when we sit in our house, when we walk on the way, when we lie down and when we rise up (cf. Deuteronomy 6:7).

Secondly, *malach Hashem Tzevakos* is to be understood in its most literal sense. Teachers must consider themselves actual messengers of God. To effectively transmit the Fire of Sinai, they

must consider teaching not a mere profession or occupation but a Divine mission imposed upon them by Providence. Teaching must be looked upon not merely as work, but as an art. The Torah employs the term *avodah* for work, while *melachah*, related to *malach*, is used to connote art. Every task a person performs may be realized primarily as either work or art. These seemingly superfluous terms are used regarding the building of the Tabernacle: "According to all that God commanded Moshe, so the Children of Israel did all the *avodah* [work]" (Exodus 39:42), while the following verse states: "And Moshe saw all the *melachah* [work] and behold, they had done it as God had commanded." If we understand *melachah* as art, the Torah conveys the notion that only when Moshe saw both — the work and the personal idealism — did he bestow his blessings upon the completed Tabernacle. As a sculpture or painting reflects the personality and fervor of the artist, so must Torah teaching mirror the idealism, fervor and fire of the teacher.

The third prerequisite for the transmission of the Fire of Sinai is an attitude of warmth and love towards others. The teacher must always be on guard not to misrepresent the type of fire that Sinai possessed. Rabbenu Bachaye reminds us of the unique character of that particular fire. In general, he says, fire has three characteristics: it provides warmth, it emits light and it consumes or destroys. The Fire of Sinai, however, possessed only the first two characteristics, the positive elements of providing warmth and emanating light. Of the burning bush encountered by Moshe, the Torah says, "Behold, the thornbush burned with fire, but it was not consumed" (Exodus 3:2). So, too, may we say of Sinai that its fire was a non-consuming one.

To achieve their goal of inculcating *middos*, Torah teachers must be determined to emphasize the positive aspects of the Sinai fire. They must communicate an unlimited *ahavas habriyos*, or love of Man, as well as an unlimited *ahavas Yisrael*, love of fellow Jews. The fire absorbed by children must be one that sheds warmth and light; it must never be one that tends to hate or to negate.

33

וענין הרקידה שהיה ביום מתן תורה
* מוזכר גם בדברי נעים זמירות ישראל דוד המלך שאמר (נע, ט) 'קול ה' יחיל מדבר', דקאי אומן מתן תורה כדאיתא במדרש תנאים לדברים (חאמ) הנניס לג, (ז) 'ה' מסיני בא (טס), מלמד כשנגלה הקדוש ברוך הוא ליתן תורה לישראל הרעיש כל העולם כולו על יושביו שנאמר (מסלס כט, ג) קול ה' יחיל מדבר, ויחיל הוא לשון מחול כמו יחולל אילות (טס ט).

על הסוס ולהראות יופיה בכל גדולי המלכות, ענה אדם אחד פיל גבוה וסוס נאה ואין להם פה לדבר וידיים לספוק ורגלים לרקוד, ונאה להרכיבה על כתיפים להראות את יופיה, כך הקב"ה לא נתן התורה לא בניסן ולא באייר מפני שמזל ניסן טלה ומזל אייר שור, אין נאה להם לקלס ולשבח, לכך נתן הקב"ה התורה בסיון מפני שמזל סיון תאומים ותאומים אדם הוא, ואדם יש לו פה לדבר וידיים לספוק ורגלים לרקוד.

מדברי הפסיקתא הללו למדנו, שהתורה ניתנה דווקא בזמן בו שלט מזל 'תאומים', היכולים לרקוד ולספוק ידיים, שהוא ענין השמחה הבא בעת שירה וזמרה.

ועל כך אפשר להמליץ מה שאומרים בנוסח התפילה במועדים 'השיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך', וכתב האבודרהם (פול מפלוג הפסק) כמה וכמה פירושים לתיבת 'השיאנו', ולבסוף כתב 'וגם יתכן לפרש שהוא מלשון משא בני קהת (נמדנו ה, טו) כלומר הטעינו את ברכת מועדיך'.

30 אין ישאו אלא לשון שירה

כתיב בפרשתן (ו, ט) 'ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו'. ובמסכת ערכין (יא) דרשו חז"ל את המקרא הזה בהאי לישנא 'אמר רב יהודה אמר שמואל מניין לעיקר שירה מן התורה, מהכא ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו, אין ישאו אלא לשון שירה, וכן הוא אומר (מסלס פא, ג) שאו זמרה ותנו תוף, ואומר (ישעיה כד, יד) ישאו קולם ירונו, ע"כ.

כתבו לכם את השירה הזאת

והנה ענין זה של 'שירה' יש לה שייכות לתורה בכלל, ולמעמד הר סיני בפרט, בענין התורה והשירה מצאנו במסכת סנהדרין (כא): 'אמר רבה אף על פי שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה, מצוה לכתוב משלו, שנאמר (וילן לא, יא) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת'. הרי שהתורה נקראת שירה.

הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה והנה גם לגבי יום מתן תורה עצמו מצינו את ענין השירה, והוא על פי מה דאיתא במסכת מגילה (גז) 'אמר רבי יוחנן כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה, עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ, כה) וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים'. הרי שנתינת החוקים - היינו מתן תורה היה באופן של נעימה וזמרה.

וכן מצינו במדרש שיר השירים (ינה ה, כד) 'אמר ר' לוי אף הקורא מקרא בענוגו ובניגונו עליו נאמר (שה"ש ה, יא) דבש וחלב תחת לשונך'. היינו שזה שנאמר שהתורה נמשלה לדבש ולחלב, הנה זה נאמר על השונה בניגון בדייקא.

ועוד דרשו חז"ל והוא בפסיקתא רבתי (פיסקא כ - פ' מן מורס) 'ולמה ניתנה תורה בסיון ולא בשאר ירחים, למה הדבר דומה למלך שעשה חופה לבתו, ואמר אדם אחד מגדולי המלך, נאה לה לבת המלך להרכיבה על הפיל כשהיא יושבת באפריון ולסלסלה בכל גדולי מלכות, ענה אחר ואמר, פיל גבוה ואין לו הדר ואין לו יופי, ונאה להרכיבה

32

31

1. A Mystifying Encounter

Aggadah - R. Bernstein

37

During the buildup to the battle with Jericho, the book of Joshua¹ relates the following episode.

34

It happened when Joshua was in Jericho that he raised his eyes and saw, and behold, a man was standing opposite him with his sword drawn in his hand. Joshua went toward him and said to him, "הלנו אתה אם לצירינו — Are you with us or with our enemies?" He said, "No, for I am the commander of Hashem's legion; עתה באתי — now I have come."

How do the words "Now I have come" identify which matter the rebuke was about? Rashi explains that he was saying, "I have come regarding the area being neglected now," namely, Torah study.

The Gemara's explanation of the exchange needs to be clarified. Joshua asked, "Are you with us or with our enemies?" Where do we find in this question any reference to either Torah study or the daily offering?

Tosafos³ provides the key to this Aggadah. The Gemara is expounding that when Joshua asked הלנו אתה אם לצירינו (which literally means, "Are you with us or our enemies?"), he was referring to the two areas in which Israel had been neglectful. The word לנו is a reference to Torah study, as the verse says: "תורה צוה לנו משה — Moshe commanded the Torah to us."⁴ The word לצירינו (for our enemies) is a reference to the daily offering which protects Israel from their enemies. Hence, Joshua was asking which of the above two matters the rebuke was about. The answer of the angel, עתה באתי (now I have come), refers to the commandment to write a *Sefer Torah* and learn from it: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת — And now, write for yourselves this song."⁵ With this term, the man was indicating that the rebuke was concerning Torah study.

To sum up: The Gemara helped us understand the meaning of the verses, and Tosafos helped us understand the explanation of the Gemara. But there is one aspect of Tosafos' explanation which itself needs to be understood. We have identified the two words, לנו and לצירינו as referring to the two possible areas of neglect. When the angel responded that it was the area of Torah study, why did he change the reference to a third term — עתה? We had just about gotten used to the first two! Why did he not answer with the term that Joshua used when he asked the question, i.e., לנו?

2. Torah as Song

35

As we have mentioned, the source for the mitzvah of writing a *Sefer*

Torah is the verse: "And now write for yourselves this song." Of all the ways to refer to a *Sefer Torah*, why is it called "a song"?

R' Yosef Shlomo Kahaneman, the Ponevezher Rav,⁶ explains that by calling the Torah a song, the verse is indicating the nature of the connection we are meant to have with Torah study. Music may require intellectual and professional skill to produce, but the part of a person it is meant to reach is not the intellect, it is the heart. A musical connection is not expressed by knowing all the notes, but by being emotionally impacted by the song. This is our connection with Torah study. It may take the form of scholarly discussions, but the entire person needs to be connected with the message of Torah. Whenever we sit down to study Torah we are engaged in discovering an aspect of Hashem's will regarding how we are to lead our lives. Our relationship with the Torah as a revelation of His will is ultimately an expression of our relationship with Him, and every time we learn Torah we renew and strengthen the connection.

36

Understanding Torah study as not just a matter of learning information but as part of a relationship with Hashem means that learning Torah every day is part of maintaining that relationship. As we go through life, different periods find us in different moods; some happy, some sad, some settled and some turbulent. We don't always have the peace of mind to engage in all of our pursuits, but the relationships which are important to us are maintained though all of our ups and downs.

When Joshua was asking whether Israel was being rebuked over neglect of Torah study, he used the term לנו, referring to Moshe commanding us the Torah. By using this term he was actually seeking to defend the Jewish people for their neglect; after all, they were on the eve of battle, and thus may not have had the peace of mind necessary to study the commandments. When the angel responds that the rebuke is indeed about Torah study, he changes the term to עתה, referring to the mitzvah to write and study the song of Torah. In so doing, he is responding to Joshua's defense, for he is saying that if Torah study was purely an intellectual exercise, then perhaps the people could be excused for neglecting it today. However, the Torah is more than that;

it is a song and represents a relationship with Hashem. Relationships cannot be neglected, even during turbulent times.⁷

38

100 THE CALL OF SINAI

R. Bernstein

NOTES AND MUSIC

The characterization of Torah as a song should also impact the learning experience itself. Music takes the form of notes, but a musical experience is infinitely more than the sum total of the notes. The emotional—as well as intellectual—faculties of the person are engaged and the entire person is impacted and elevated. Indeed, from a certain point of view, it is only once a person knows all the notes that the music really begins. This idea may give us a deeper understanding of the emphasis that is laid on *chazarah*—review of one's learning. The goal is not just of cementing the material in one's memory (although that, too, is a most worthy goal!), it is of playing the "song" of that Torah discussion again and again with the goal of hearing the music of its message.

PLAYING AN INSTRUMENTAL ROLE

Understanding the Torah as a song may also give us deeper insight into another well-known idea, namely, that every Jew has his portion in Torah. This means that each and every individual has a unique contribution to make to the Jewish nation's ongoing Torah discussion. Some people may hear this idea and wonder how it is possible that they may have something meaningful to say in Torah which has never been said before. With all the Torah giants throughout the generations who applied their phenomenal intellects and endless diligence to every Torah topic, what room is there for the average person to find his portion and make a significant contribution? As if to say, if the Vilna Gaon and Rabbi Akiva Eiger somehow left something unsaid, how likely am I to pick it up?

Although experience has shown that it is indeed possible for someone in a later generation (and of smaller stature) to add meaningful

insight to earlier discussions, perhaps remembering the idea of Torah as a song may help reveal an added dimension in this matter. A song is much more than the sum total of its notes. The musical experience may change dramatically depending on tempo, emphasis laid on certain sections, and the instrument being used—as well as the person playing! The notes may be exactly the same, but the song is entirely different. Each person has a unique personality with singular experiences. Every Jew is thus a unique instrument with which to play the song of Torah.¹⁰ The way he may choose to express a certain idea and illustrate it based on his own individual situation and experience may be an expression that no one else has given beforehand or will do so afterward. This is his song, and knowledge of its existence should certainly serve as an inspiration for each person to strive toward making his unique—and irreplaceable—contribution to the ongoing symphony of Torah.

שאו זמרה ותנו תוף

אולם בכך עדיין לא מיצינו את כל התמונה. חז"ל בדעת קדשם הוסיפו להטעימנו מנועם דברותיהם באמרים (ערכין יא, א):

"ולבני קהת לא נתן בכתף ישאו", ממשמע שנאמר "בכתף" אינו יודע ש"ישאו"? מה תלמוד לומר "ישאו"? אין "ישאו" אלא לשון שירה, וכן הוא אומר (תהלים פא, ג): "שאו זמרה ותנו תוף"...

ללמדנו שלא זו בלבד שבני קהת לא חשו עצמם כמסכנים, אלא שמשא הקודש שהוטל על שכמם הביאם להתרוגג ולפצוח בשיר.

יש לך אדם שמקיים מצוות הבורא בנאמנות, אולם חש עצמו כמי שכפאו שד. מאמין הוא באמונה שלמה "שהבורא יתברך שמו גומל טוב לשומרי מצוותיו ומעניש את מי שיעבור על מצוותיו", ולפיכך הוא מצייר בקפדנות לכל הלכה הכתובה בתורה, אלא שהשמחה ממנו והלאה. בו קהת הראו דוגמא אישית שלא זו בלבד שהיו להם הכוחות לשאת בכי המשאות שהוטלו עליהם, אלא שמשאות אלו עשו אותם לשרי ולמאוסים באדם.

ה"שפת אמת" (נשא, תרמ"א) מצטט בהקשר לכך מאמר מופלא מדבו הגמרא. בספר שמואל (א פרק ו) מסופר כי לאחר שהפלשתים שבו את אר

האלוקים, היתה בהם מהומה רבתי ומחלות משונות נחתו עליהם, עד שהבינו שהימצאותו של הארון אצלם היא זו שגרמה לכל צרותיהם, ועל כן החליטו להחזירו למחנה ישראל. בעצת נבדיהם הם הכינו עגלה חדשה, רתמו אליה שתי פרות עלות (דהיינו: מיניקות) אשר לא נשאו עול, העמיסו על העגלה את ארון הקודש כשלצידו עוד הרבה מתנות זהב, ושילחו את הפרות לבדן בדרך, ללא עגלון שיכוון אותן.

על כך מסופר בנביא (שם, יב): "וישרנה הפרות בדרך, על דרך בית שמש... הלכו הלוך וגעו, ולא סרו ימין ושמאל". לפי פשטם של דברים היינו שאותן פרות, למרות שלא היה להן מנהיג ולמרות שגעו על עולליהן שנשארו במחנה פלשתים, אף על פי כן הישירו לפת הישר אל מחנה ישראל. אבל הגמרא (עבודה זרה כד, ב) מבארת את הביטוי "וישרנה" מלשון אמירת שירה, לאמור, שבאותה שעה הפרות פצחו בשירה.

מכאן קל וחומר לאדם. אם בעלי חיים שלא דעת ולא תבונה בהמה, על ידי שהם נרתמים למלאכת נשיאת הארון מטוגלים לשיר ולזמר, האדם לא כל שכן?! הנכונות לשאת את ארון ה', לא זו בלבד שאינה מכבידה ואינה מעייפת, אלא היא הנוסכת שמחה באדם, עד שהוא וליבו מתמלאים שירה והלל לה.

זהו הלקח שיש ללמוד מפרשה זו, וכלשונו של ה"שפת אמת":

הענין על פי מה שכתוב: "וישרנה הפרות בדרך", שעל ידי שנשאו הארון ניתן בהם דעת לשורר ולזמר... כן הלוים, במה שנשאו על כתפיהם, בכח זה הרימו קול זמרה. וכמו כן הוא בכל עובד ה', שמתמלא זיו ושמחה על ידי עבודת אמת.

42 וכיון שנתינת התורה ניתנה לכל הדורות כולם, ובכל שנה ושנה מתחדש ענין מעמד הר סיני, וכפי שכתב א"י זי"ע"א בספה"ק מאור עינים (פרטס אמור ד"ה וספרטס) וזלה"ק כי בכל חג שבועות אנו מקבלין התורה, כמאמר רז"ל כאילו היום נתנה. אם כן היה מוכרח שנתינת התורה תהא נעשית מתוך שמחה הכי גדולה ועצומה, וכדברי רשב"ג שהמשך

לדורות יכול להיעשות רק על יד מדת השמחה.

ועל כן המתין הקב"ה עד חודש סנין כמובא לעיל, בכדי שיהא זה חודש שמזלן 'תאומים' היכולים לספק בידיהם ולרקוד ברגליהם, ונתן את התורה דווקא מתוך שמחה ושירה, נגינה ונעימה, ובני ישראל שרו שירה מיוחדת באותה השעה על נתינת התורה כדברי האוה"ח הק', וזאת משום שמתן תורה היה צריך להותיר רושם עצום ונורא, רושם בל ימחה בלבות שישים ריבוא עם בניי שהיו שם בגופם - הגברים לכד מטף, ובנשמות ריבוא רכבות נשמות עם בניי לדורותיהם, וכדכתיב (נניס נט, יג-ד) 'לא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת וגו' כי את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה עמנו היום, ודרשו חז"ל (סמו"י כמ, ו) 'אלו הנשמות העתידות להבראות שאין בהם ממש שלא נאמרה בהם עמידה, שאע"פ שלא היו באותה שעה כל אחד ואחד קבל את שלי'. עיי"ש. ועל כן נצרך שמתן תורה יהא נעשה כאמור מתוך שירה זמרה ושמחה, ומתוך ריקוד ומחול, כל זאת בכדי שיתקיים בעם ישראל לדורותיו ענין זה של 'עדיין עושין אותה בשמחה'.

עוד למדנו מדבריו הק', שהתורה מביאה לשירה, והשירה מביאה לעבודה, וזאת לפי שהתורה אינה תכלית האדם, אלא שעל ידי התורה אפשר להגיע לדרגת שירה, לדרגת עבודה, וכאמת

44 בכדי להבין את התורה שזה נעשה על ידי כלי השכל כאמור, אלא שהתורה תפתח את לבנו על מנת שישם בלבנו אהבתו ויראתו, שזהו עיקר התכלית של 'לעבדו בלבב שלם'.

מעתה מובן היטב שהתורה"ק הגדירה את עבודת השיר בהגדרה של 'בכתף ישאו', לפי שעבודה מיוחדת זו חייבת להשאיר רושם על העובד גם אחד העבודה, וזהו אבן הכוח לעבודה האמיתית עד כמה נשאך חותמה ורישומה על האדם והיא מלווה אותו במשך כל היום כולו ברוב שמחה.

43 יפתח לבנו בתורתו בכדי לעשות רצונו וכך אנו אומרים בתפילתנו 'הוא יפתח לבנו בתורתו', יפתח לבי בתורתך, ופשטות הכוונה היא שהש"ת יפתח את לבנו בשעת לימוד התורה ולצורך לימוד התורה. ולכאורה צריך לעיין מה שייכות יש בין פתיחת הלב לבין הבנת התורה, שהלא עיקר משכן הבינה הוא במוח האדם, והיו צריכים לומר הוא יפתח שכלנו או מוחנו בתורתו, אך הענין הוא, שאף שהאדם מכין ומבין בכלי שכלו הרבה סתרי תורה ורזי תורה, מ"מ כל זמן שהתורה לא הביאתו לידי יראת שמים, הוא עדיין בגדר של 'מוטב לא העלית', ועל כן אנו מבקשים על פתיחת הלב בעת לימוד התורה, ולא

41 כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה עדיין עושין אותה בשמחה

והנה מצינו במסכת שבת (קל) 'תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, עדיין עושין אותה בשמחה'. כל מצוה שקיבלו עליהן באהבה או ביראה לא נאמר, אלא בשמחה בדייקא, מוכח אם כן שרק על ידי שמחה אפשר להמשיך דבר לדורי דורות, כי רק למדת השמחה יש את התכונה המיוחדת הזו של ההמשך, מה שלא מצינו לא במדת היראה ולא בשאר מדות אחרות.

איתא במשנה (ר"ט טו.) 'בעצרת נידונין על פירות האילן, וכפי שפירשו בספיה"ק, שביזמא דעצרתא דנים כל אדם כמה יזכה לעמול בתורה, כמה יזכה לעמול במנוחת הנפש ובהרחבת הדעת, ללא הסתרות כלל, לא הסתרות גשמיות של פרנסה וחינוך וכיוצא ב, ולא הסתרות רוחניות - 'ווען ס'לערנט זעך נישט' וכדומה, וכל זה תלוי ביום הגדול והנורא הזה, וככל שנעמול ביום זה בתפילה בעבודה ובלמוד התורה, ונחלה את פני הארון ה' הכל יכול, כך נוכל לזכות בשנה הבעל"ט ללמוד בכמות ובאיכות גדולה ונפלאה, ונזכה שהלימוד יהיה יותר מזוקק לשם שמים, ויותר מזוקק מבחינת מחשבות רעות ותאוות

מגונות רח"ל, וצריך לידע שהיא שאלת חיים ומות עבור כל אחד ואחד מאתנו.

וכאשר אנו יודעים את גודל השעה ואת גודל היום, ושענין מתן תורה מתחדש בכל שנה ושנה, ודווקא בגוונא זה של שמחה ושירה, יש לנו את הכוחות ואת היכולת לקבל את התורה בשמחה כשעת נתינתה, וכאשר נקבל את התורה בהאי שתא באופן זה של שמחה, אזי נזכה ל'והשיאנו' את ברכת מועדיך, שנוכל ליקח עמנו את

האורות ואת ההשפעות לכל ימות השנה, ועל ידי קבלת עול תורה מתוך שמחה, נוכל לעמוד כנגד אותו יצר הרע המצפה ומחכה לשעת הנפילה, ברם, כאשר נקבל את התורה בשמחה כדבעי, הרי לא יוכל לנו.

והבורא יתעלה יעזור שנזכה ללמוד תורה וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי השירה הזאת עד תומם, בשמחה בשירה ובטוב לבב מרוב כל, אכ"ר.

בעקבות מאמר ל"ו מועדי ה' 171 48

שירה - התפרצות שמחה פנימית

נראה לבאר עניין זה דהנה מהותה של שירה היא ראייה והרגשה ברורה של האמת בצורה מוחלטת, ואם זוכים לראות ולהרגיש ולדעת שההליכה בדרכי ה' טובה היא - 'ופקודי ה' ישרים משמחי לב' [תהלים ט, טו], ואין שום הרגשת ספק כל שהוא בדבר זה, אזי מתפרצת השירה הפנימית של האדם שהיא הרגשת שמחה וסיפוק הנובעת ממצב של השתייכות לדרך האמת. אך אם ח"ו ישנה חוסר בהירות בהרגשה זו וישנה איזון שהיא הרגשה שהרשעים מצליחים, וכמ"ש דוד המלך ע"ה

למדים אנו שהשמחה בלימוד התורה מבחן היא לאדם האם האמת עוסק הוא בתורה כראוי או שח"ו לא, שאם מרגיש הוא שמחה הרי זו רוחחה שעוסק הוא בפקודי ה' הישרים המשמחים את הלב.

ואת זה מבקשים בכל תפלות החג והשיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך. ברכת מועדיך היא כמד"כ (דברים טז) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך, מהות הרגלים הוא שג"פ בשנה זוכה יהודי להרגיש את פני ה' אלקיך, את פנימיות ההרגשה שה' אלקיך, שהקב"ה הוא האלקים שלו והוא תמיד עמו בכל המצבים, בבחי' חביבין דבקבעתא. וזאת היא בקשתנו והשיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך, שתהי לנו הרגשה זאת של ה' אלקינו בכל המצבים.

זו היא ברכת המועד שצריכה להשאר מהי"ט לכל השנה, שירגיש זאת כל השנה שה' הוא אלקיך, וכמאה"כ ה' אלקיך עמך לא חסרת דבר, שכאשר יהודי מרגיש שהקב"ה תמיד עמו והוא אלקיך, או לא חסרת דבר, אינו חסר כלום, כי תמיד כחשכה כאורה ה' אלקיו עמו. ומתקיים בו כמאמר מרן הס"ק

ומכל מקום יש להזהיר גדולים על הקטנים לבל ילכו בגדולות ובנפלאות מהם, כי על המקבל על עצמו קבלות

כי בכך הוא מתקשר ליו"ט בקשר בל ינתק וזוכה לינוק מן האור במשך ימים רבים, ועי"ז יוכל לקיים את השבועה בכל מצוות התורה, ועכ"פ בזה לא יהא כנשבע לשקר ח"ו.

ישראל נשבעים לקיים רצון ה' בכל לבב. וכיוצא בזה אמר הרה"ק בעל ה'בית אברהם' מסלונים זי"ע (לשבועות) בהתלהבות אש קודש וברייתוח דאורייתא, ש'שבועות' היא מלשון 'שבועה', שבני ישראל נשבעין להקב"ה שישמרו את התורה - כדרך שהמלך משיבוע את אנשי החיל בשעה שהם מתקבלים להיות חייליו והם נשבעים שיהיו נאמנים למלכות. והנה דבר ברור דלא סגי בשבועה גרידא, אלא צריך להתפס השבועה במעשה, לכן העצה היעוצה היא שיקבל על עצמו קבלה טובה בעתיד, ואפילו דבר קטן סגי לזה.

אלימלך (פ' ימרו) חת הפסוק וידבר הנקיים חת כל הדברים האלה לאמר אנכי ה"ה, היינו כי כל הדברים האלה הם נשציל המכלית לאמר אנכי ה"ה, וכן פירשו נספיה"ק מה שאומרים בנוסח המפלה, ונחמורתך כמוז לאמר שמע ישראל וגו', שכל המורה הוא לאמר שמע ישראל, היינו קבלת עול מלכות שמים ולייחד שמו יתברך, נמלא כי כל המנוח כולם הם עוזה אין לצוא לידי חיבור להשי"ת, מזה מלשון 'והוא', וא"כ אין זה נקרא דבר שאין לו קצבה, כי הפ"ה הוא שיש אין לו קצבה אופנים אין לצוא לידי דביקות בהשי"ת, אבל הקבלה ה' להחזק לה, וזה שפיר המחיבות לדבר שיש לו קצבה.

'יודעים אתה מי תופר בחנם? התופר את הבגד ואינו קושר את החוטים בשולי התפירה בקשר אחרון הוא התופר בחינם, כי זה גורם שכל התפירה נפרמת ונסתרת, ונמצא שכל עבודתו יורדת לטמיון...'

והמוסר השכל שיש בדבריו מובן לכל בר דעת, שבזמנים טובים יכול אדם לתפור לעצמו בגדים רוחניים נאים ומפוארים, אך אם אינו קושר את הקשר האחרון בתחתית הבגד הרי זה קרוב לודאי שיפסיד הכל ולא ישאר אצלו מאומה, ומזהו הקשר, זה הקבלה טובה שאדם מקבל על עצמו ביום טוב, כי בזה הוא נקשר עם המועד שיהא בבחינת 'ליעול ולא ליפוק' וישארו אצלו אורות החג לנצח נצחים.